

*Nesnesitelná lehkost ubývání aneb Strach nad městem (nová publikace Václava Jana vychází v dubnu v nakladatelství **KnihyABB**)*

Autor: Václav Jan

Sexuální revoluce a oslava dekadence se staly kulturním programem liberální demokracie, neboť podle freudovských šarlatánů fašismus je jen projevem potlačené sexuality, takže prevencí proti němu jsou rozvolněná morálka a hodnotová relativizace. V Evropě nastal ráj deviantů všeho typu, jevy z okraje společnosti se posunuly do středu dění, hranice mezi mravností a zvráceností, mezi vznešeností a oplzlostí byly smazány ve jménu pokroku. Teoretici Nové levice při psychologickém testování zajatých Němců vyzkoumali, že důstojníci wehrmachtu a SS se vyznačovali smyslem pro pořádek, úctou k tradicím, zásadovostí, vlastenectvím či rozhodností. Přítomnost těchto vlastností ve společnosti byla tedy shledána nadále nežádoucí, neboť by znamenala hrozbu inklinace společnosti k *nacismu*. Konzervativní hodnoty začaly být pod touto záminkou programově zesměšňovány, zpochybňovány, nenáviděny a destruovány. Na výsluní přízně se vydrápal pornografický antifašismus jako sjednocující náboženství materialistické Evropy.

Když opouštím svůj oblíbený šestnáctý obvod na západě Paříže a vydávám se na schůzku do východní části města, беру to pěšky a oklikou, je hezké počasí a při svižné chůzi se nejlépe přemýšlí. Procházím Fochovu třídu s její neživotnou elegancí. Zaslepená a zabeďněná okna luxusních činžáků, patřící k opuštěným bytům šejků a playboyů z pláží všech moří, kteří se zde ukáží jen párkrát do roka, už ani neuráží rezignované tuláky v metru, ani ty šťastnější, co se tlačí v bytových mikrojednotkách vzadu za Montmartrem. To je prostě Paříž.

Vyděšené oči, strach z budoucnosti, úzkostlivá snaha ještě chvíli normálně žít. Naděje udržovaná při životě silnými parfémy, panoptikálními výjevy výkladních skříní Lafayette, nezaměnitelným espretem bulvárů, ruchem kavárniček a šarmem staveb, které tu zanechali předci, na něž se má zapomenout. Stále lze narazit na nároží, průhledy či schodiště, která

přinutí člověka zastavit se a prožít si intenzivní pocit bolestně sladkého *déjà vu*. Ale kdo vnímá energii města v delším čase, kdo si ohmatá místní zákoutí v každou denní dobu i roční období, neomylně pozná, jak chřadne, a nic na tom nezmění ani stále dražší a zářivější *make up*.

Konečně je tu Belleville, dvacátý pařížský obvod. Kdysi pařížský Žižkov, později pařížský Terezín, nyní pařížská Asie a Afrika v jednom. Zde se narodila Edith Piaf, jejíž životopis má všechny atributy, které preferovala poválečná elita, usilující o rozklad tradiční společnosti. Rozvrácená rodina, škola ulice, arabská babička, bouřlivé vztahy, barová zpěvačka, prostitutka, která se nestarala o své dítě, styky s podsvětím, samozřejmě drogy. Z Piaf se rychle stala ikona, vozili ji po světě jako Sověti Gagarina, psali na ní oslavné kritiky a vytvářeli kolem ní tajemnou aureolu.

Procházím uličkami, kde převažuje neevropský živel a jeho životní projevy, a myslím na skutečného rebela, Louise Céline, který působil severně odtud, za okružním bulvárem, v Clichy. Ani tam to už dnes příliš nevypadá jako ve Francii. Céline a jeho knihy, Piaf a její písně, dílo obou je vnímáno jako protest syrového člověčenství, nářek vyvržence, výkřik bolesti nad banalitou a zlem, přesto i tady lze vysledovat fatální dělicí čáru. Céline ve svém ryzím zhnusení nad systémem, odsouzen k nevoli a zapomnění davů, naproti tomu Piaf jako světoznámá ikona, skvěle prodejné zboží. Neboť Céline, to bylo ryzí a autentické, nesmiřitelné zhnusení nad systémem, otevřený útok na jeho nejcitlivější tabu. Oproti tomu Piaf, to je šantánový „protestsong“ přetavený v chytlavou komerci vinylových desek, neškodná figurka, iluze rebelantství prodávaná masám, chraptivé volání, které má údajně provokovat, ale ve výsledku se líbí všem a nikomu nevadí. Pečlivě konstruovaná a žárlivě strážovaná póza „hlasu lidu“, zabalená v růžovém navoněném papíře, s předplaceným místem v čítankách a hollywoodských spektaklech. Jak se po druhé válce z bažiny bohémy neodvratně stávalo oficiální umění, prodejný svět umělecké kritiky vykouznil legendu z prázdnoty a vnukl davu pocit, že v jejích písních naslouchá čemusi opravdovému, a smí se díky tomu cítit zas o trochu lépe ve své bezbřehé nicotě.

Naopak skutečné hodnoty se nechají odumřít, nehodí-li se do zpolitizovaných vizí budoucnosti lidstva. Dnešní Paříž je Piaf, ne Céline, je to globálně srozumitelný *souvenir*, pouhá vzpomínka na iluzi, výprodej města, jehož skutečná duše zůstává neprodejnou, a tím – snad – věčnou.

Rue d'Annam s fádními moderními činžáky už nepřipomíná nic z atmosféry starých gangsterek. Právě tady točil v padesátých letech Julien Dassin film *Rvačka mezi muži*. Toto klasické dílo se stalo jedním z uznávaných pilířů žánru *film noir* a stalo se vzorem pro řadu následovníků. Paříž v něm hraje jednu z hlavních rolí, přesto zde město působí jaksi cize, nepřírozně, jakby snímáno nevidoucímá očima. Asi jako když Američané točí film v Praze. Však i Dassin byl tak trochu Američan. Narodil se v Connecticutu židovským rodičům, a když byl z USA vyhoštěn v padesátých letech jako ultralevičák, snažil se uchytit v Evropě. Do Ameriky se po změně poměrů vítězně vrátil, aby zde natočil angažovaný antirasistický film. Tento typický světoobčan se nakonec usadil v Řecku, okouzlen zdejší populární levicovou aktivistkou, političkou a neumětelskou herečkou, jejíž nejslavnější rolí byla prostitutka právě v Dassinově snímku *Nikdy v neděli*. Dassin byl posedlý podsvětím, psychopatickými gangstery,

filmy o nich situoval tu do Paříže, tu do Londýna, New Yorku nebo Istanbulu. Další třetina jeho tvorby je o sexu a poslední třetina je politicky angažovaná levicová propaganda. Točil v Británii, Izraeli, Řecku, Kanadě, USA, Francii – prakticky každý film v jiné zemi. Typický příklad tvůrčí kariéry v poválečné kulturní atmosféře západní Evropy.

Kořeny toho všeho sahají do devatenáctého století. S **modernismem** se začaly na Paříž slétávat jako vosy na bombón různí artisté těla i ducha, sami sebe považující za umělce. Tato *bohéma* zahrnovala ambiciózní rousseauovské *ušlechtilé divochy*, jedince různě zmrzačené na duchu či na těle, a zneuznané tlučhuby, mezi nimiž hráli prim pošahaní levičáci – ti všichni se slili do syfilitické masy v barech i kabaretech, sklepích i ateliérech, hospodách i bordelech na Pigalle či Montparnassu. Páříli se navzájem jak o závod, upíjeli k smrti, v drogovém opojení patlali své abstraktní fantazie či sepisovali revoluční manuály, klábosili o marxismu a svobodě a kupovali si děvky v laciných upocených šantánech; všemu tomu říkali *bohémský život, volnost a umění*. Ruští šlechtici, američtí básníci, utečenci před komunismem, kapitalismem i před fašismem zde vytvořili mikrokosmos sám pro sebe, v němž jsou hnilobné procesy hodnotové transformace zřetelné jako ve zkumavce. Paříž tuto změnu prodělala přímo na svém těle; původně byly polonahé černošky atrakcí koloniálních výstav, ale od té doby, co zde v roce 1926 zatančila **Josephine Baker**, je polonahá černoška, kroučící zadkem, *moderním uměním*, které se snaží usilovně napodobit mnohé bílé dívky. Hodnotová hierarchie ztratila svůj vertikální řád a rozlila se do horizontální nekonečnosti relativismu bez hranic. Nastala regrese a z motýla krásných umění se v rytmu černošských a židovských melodií stávala ošklivá housenka dekadence.

Poválečná Paříž padla k nohám lidem jako Serge Gainsbourg (vlastním jménem Lucien Ginsburg), zlý skřítek, „Francouz“ s ambivalentním vztahem k Francouzům, který se proslavil parodováním národní hymny. Tento zakomplexovaný pozér, stylizující se na objednávku doby jako *enfant terrible*, musel mít ďábelskou radost, když uhranul vysokou bílou krásku a nazpíval s ní duet, tupci oslavovaný jako pokrokově šokující („předběhl svou dobu“), ve skutečnosti ubohé audio-porno, skládající se převážně ze vzdychání souložícího páru. Podobná dílka se poznenáhlu vlivem těchto individuí a jim přejícímu rozkladnému podhoubí všeprostopujícího dekadentního levičáctví stala obecně přijímanou normou zábavy a estetická, a každý *intelektuál* a *umělec*, který nechce zůstat mimo hlavní proud, nesoucí zlaté nugety, musí oblibovat záchodovou mísu coby ten nejúžasnější umělecký artefakt.

Nízkost se stala novou formou vysoké kultury.

V Paříži, 2017